

I කොටස

1. ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1505 සිට 1948 දක්වා
2. පෘතුගීසි (1505-1658), ලන්දේසි (1658-1796), බ්‍රිතාන්‍ය (1796-1948)
3. සම්ප්‍රදායික ස්වයංපෝෂිත ආර්ථිකයේ සිට වාණිජ ව්‍යාපාරික කෘෂිකර්මයට සංක්‍රමණය වීම
4. කොල්බෲක් සම්මේලනය (1833), ඩොනමෝර් වයවස්ථාව (1924), මැක්බොම් වයවස්ථාව (1931)
5. සර්වජන වැඩිහිටි ඡන්දය මත පදනම් වූ ප්‍රථම වයවස්ථාදායක මන්ත්‍රී මණ්ඩලය හඳුන්වාදීම
6. ජේම්ස් ද අල්විස්, සී.ඩබ්ලිව්.ඩබ්ලිව්. කන්නන්ගර, එච්.එල්. බී. ගුණසේකර
7. මිගෙට්ටුවත්තේ ගුණානන්ද හිමි, වලිවිට සරණංකර හිමි, අනගාරික ධර්මපාල
8. තේ (1867), රබර් (1876), කොප්‍රා, කොකෝ
9. ක්‍රි.ව. 1931
10. නවීන අධ්‍යාපන පද්ධතියක් හඳුන්වාදීම; රේල්, මාර්ග, වරාය යන ප්‍රවාහන යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය
11. සම්ප්‍රදායික සමාජ ව්‍යුහය බිඳවැටීම; භූමි හිමිකම් නැතිවීම සහ ගොවීන් දිළිඳුබවට පත්වීම
12. සිංහල සාහිත්‍යයේ නව ආකාර (නවකතා, කෙටිකතා, නාට්‍ය) හඳුන්වාදීම

II කොටස (ප්‍රශ්න 14, 15, 16, 18)

14(අ)

බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිත පාලනය යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම පාලන ඒකක ඒකාබද්ධ කිරීමේ ක්‍රියාවලිය කොල්බෲක් සම්මේලනය (1833) මගින් ව්‍යවස්ථාපිත විය. 1815 මහනුවර අල්ලා ගැනීමෙන් පසු, දිවයිනේ විවිධ පාලන කොටස් (මාර්තු, උඩරට, වන්නි) එක්සත් කිරීමට බ්‍රිතාන්‍යයන් අදිෂ්ඨානය කළහ. මෙමගින් පළාත් තුනක් (බටහිර, දකුණු, උතුරු) නිර්මාණය කරන ලද අතර, ඒවායේ පාලනය කොළඹ කේන්ද්‍ර කරගත් මධ්‍යම පරිපාලනයක් යටතට ගන්නා ලදී. මෙය බදු එකතු කිරීම, නීති පද්ධතිය, අධිකරණ ක්‍රමය ඒකාකාරී කිරීමට මග පෑදීය.

14(ආ)

1931 මැක්‍රොමි ව්‍යවස්ථාවේ විශේෂත්වයන් හා ප්‍රධාන අඩංගුව:

1. සර්වජන වැඩිහිටි ඡන්දය මත පදනම් වූ ප්‍රථම ව්‍යවස්ථාදායක මන්ත්‍රී මණ්ඩලය
2. රාජ්‍ය සභාව හා මන්ත්‍රී මණ්ඩලය යන ද්විමණ්ඩල පද්ධතියක් හඳුන්වාදීම
3. ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩු සංකල්පය හඳුන්වාදීම (පළාත් පාලන ආයතන)
4. විධායක, ව්‍යවස්ථාදායක, අධිකරණ අංශ වෙන් කිරීමේ මූලධර්මය අනුගමනය කිරීම
5. සමස්ත ලංකාව සඳහා ඒකීය ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සම්මත කිරීමට හැකියාව ලබාදීම

15(අ)

පුනරුද්‍ර යුගයේදී ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකයේ සිදු වූ මූලික වෙනස්කම්:

1. **කෘෂිකර්මීය විප්ලවය:** ස්වයංපෝෂිත කෘෂිකර්මයේ සිට වාණිජ කෘෂිකර්මයට (Plantation Economy) මාරුවීම. තේ, රබර්, කොප්පා වැනි අපනයන පදනමින් කෘෂිකර්මය සංවර්ධනය.
2. **ආර්ථික ව්‍යුහයේ වෙනස:** සම්ප්‍රදායික ගම්බද සමාජයේ සිට මුදල් ආර්ථිකයකට (Monetized Economy) සංක්‍රමණය. බැංකු පද්ධතිය, ණය සමාගම්, විමුක්තිකරණ සමාගම් ඇතිවීම.
3. **ප්‍රවාහන හා සන්නිවේදන සංවර්ධනය:** රේල් පථ (1864), මාර්ග, වරාය (කොළඹ, ගාල්ල) සංවර්ධනය.
4. **වෙළඳපල පද්ධතිය:** විදේශ වෙළඳපල සමඟ සෘජු සබඳතා ස්ථාපිත වීම. අපනයන-ආනයන ආර්ථිකයක් බිහිවීම.

15(ආ)

මත් වගාවේ බලපෑම් විශ්ලේෂණය:

ආර්ථිකයට:

- ධනාත්මක: විදේශ මුදල් ආදායම වැඩි වීම, රජයට බදු ආදායම ලැබීම, රැකියා අවස්ථා ස්ථාපිත වීම
- සෘණාත්මක: ආර්ථිකය තේ-රබර් මත අධික ලෙස රඳා පැවතීම, විදේශ වෙළඳපල උච්චාවචනවලට අසුවීම

සමාජයට:

- ධනාත්මක: නාගරික කේන්ද්‍ර සංවර්ධනය, නවීන සේවා අවස්ථා ඇතිවීම
- සෘණාත්මක: සමාජ අසමානතා වැඩි වීම, දක්ෂ ඉන්ද්‍රියානු කම්කරුවන් ගෙන්වීමෙන් ස්වදේශීය සමාජයට බලපෑම්, සම්ප්‍රදායික සමාජ ව්‍යුහය බිඳවැටීම

පරිසරයට:

- ධනාත්මක: (සීමිත) ආර්ථික වන වගාවන් හඳුන්වාදීම
- සෘණාත්මක: විශාල වනාන්තර විනාශය, ජෛව විවිධත්වය අඩුවීම, පස අවනතිය, ජල සම්පත් දූෂණය

16(අ)

පුනරුද යුගයේදී සිදු වූ අධ්‍යාපන පරිවර්තනය හා එහි ලක්ෂණ:

1. **බටහිර අධ්‍යාපන පද්ධතිය හඳුන්වාදීම:** මිෂනාරි පාසල් (1815 පසු), රජයේ පාසල් (1836 පසු), ඉංග්‍රීසි මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය
2. **උසස් අධ්‍යාපනය ඇරඹීම:** කොළඹ ජේසු ක්‍රිස්තු කොලෙජිය (1823), රෝයල් කොලෙජිය (1836), විද්‍යාලංකාර පිරිවෙණ
3. **ස්ත්‍රීන්ගේ අධ්‍යාපනය:** හාන්පසින්ම ප්‍රචලිත වීම, රජයේ ගැහැණු පාසල් ආරම්භය
4. **ප්‍රජා අධ්‍යාපනය:** බෞද්ධ පන්සල් පද්ධතිය, හින්දු පන්සල්, ඉස්ලාමීය මද්රසා

16(ආ)

ශ්‍රී ලංකාවේ බෞද්ධ පුනරුදයේ පසුබිම: යටත් විජිත යුගයේදී බටහිර ආගමික හා සංස්කෘතික බලපෑම් හමුවේ බුද්ධාගම පසුබෑමට පත්වීම.

අරමුණ: බුද්ධාගම ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම, බෞද්ධ අධ්‍යාපන පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීම, බෞද්ධ සංස්කෘතිය ආරක්ෂා කිරීම.

ප්‍රධාන නායකයින්: මිගෙට්ටුවත්තේ ගුණානන්ද හිමි, වලිවිට සරණංකර හිමි, අනගාරික ධර්මපාල, දෙවන විමලධර්ම සූරිය හිමි.

18(අ)

ශ්‍රී ලංකාවේ පුනරුදයේ ධනාත්මක හා සෘණාත්මක ප්‍රතිඵල:

ධනාත්මක ප්‍රතිඵල:

1. නවීන අධ්‍යාපන පද්ධතියක් හඳුන්වාදීම (උසස් අධ්‍යාපනය සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපනය)
2. යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය (රේල්, මාර්ග, වරාය, ජල සම්පාදනය)
3. නවීන ආර්ථික ක්‍රමවේද හඳුන්වාදීම (බැංකු, විමුක්තිකරණ, විශ්වාසවන්තත්වය)
4. සෞභිත්‍ය හා කලා සංවර්ධනය (නවකතා, නාට්‍ය, විද්වත් සෞභිත්‍ය)

සෘණාත්මක ප්‍රතිඵල:

1. සම්ප්‍රදායික සමාජ ව්‍යුහය බිඳවැටීම (ගම්බද සමාජයේ අවසන් වීම)
2. ආර්ථික අසමතුලිතතා (වාණිජ වගා මත අධික රඳා පැවතීම)
3. සංස්කෘතික අර්බුදය (බටහිර සංස්කෘතිය හා සම්ප්‍රදායික සංස්කෘතිය අතර ගැටුම්)
4. භූමි හිමිකම් සහ කෘෂිකර්මීය ස්වාධීනත්වය නැතිවීම

18(ආ)

පුනරුද යුගයේ නූතන ශ්‍රී ලංකාවට දීර්ඝකාලීන බලපෑම:

මධ්‍යස්ථ පාලනයට: ඒකීය මධ්‍යම පාලන ක්‍රමයක් ස්ථාපිත වීම, බ්‍රිතාන්‍ය නීති පද්ධතියේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම, පාර්ලිමේන්තු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ පදනම ඇති කිරීම.

ආර්ථිකයට: වාණිජ කෘෂිකර්මීය ආර්ථික රටාවක් ඇති කිරීම, විදේශ වෙළඳපල සමඟ ඇති සම්බන්ධතා, තේ-රබර් ආර්ථිකයේ උරුමය.

සමාජයට: බහු සංස්කෘතික සමාජයක් බිහිවීම, අධ්‍යාපනය හරහා සමාජ ගමන් බිමන් හැකියාව ඇතිවීම, නාගරික කේන්ද්‍ර සංවර්ධනය.